

DEUTSCHE WELLE
JI KA KARU

Kowa dabam Allah ya yi shi: Mutunta haƙƙin tsirarru
Kashi na bakwai: Wadannin ƙasar Jamhuriyar Dimukuradiyyar
Congo

Wanda ya rubuta: John Kanyunyu
Wanda ya fassara: Ɗanlami Bala Gwammaja
Wadda ta tace: Halima C. Schmaling

'Yan Wasa:

Mai ba da labari

Marie Louise: 'yar shekara 40
Charlotte Souzane: 'yar shekara 50
Malama Kavira Manimba: 'yar shekara 30
Matthieu Manga: ɗan shekara 15
Kazele Soheranda: ɗan shekara 34
Lista Motokwa: ɗan shekara 30

Mai gabatarwa:

Masu saurarenmu, barkanmu da sake saduwa da ku a cikin kashi na bakwai na shirinmu na “Ji Ka Karu”. Wannan shirin dai sunansa “Kowa Dabam Allah Ya Yi Shi – Mutunta Haƙƙin Tsirarru”, yau kuma za mu ziyarci wadannin nan ne na yankin gabashin Jamhuriyar Dimukuradiyyar Congo. Su wadannan wadanni sun fito ne daga sassa dabam–dabam na nahiyar Afirka da suke zaune a dajin da ya ratsa ta kasahen tsakiyar Afirka kusa da layin nan na ‘equator’.

Yawancin wadannin da ke zaune a Jamhuriyar Dimukuradiyyar Congo gajeru ne ƙwarai, kuma farare. A bisa al’ada, sana’arsu ita ce farauta da yawon neman abinci. Amma saboda asarar dazuzzuka da ake ta yi irin wadannan mutane na rasa ainihin wuraren da suke rayuwa tun asali. A dalilin haka yawancinsu suna zaune ne a wajen gari ko ƙauyuka inda ake nuna musu bambanci.

Ana ɗaukarsu a matsayin wadanda ba su waye ba, wanda a dalilin wannan ƙyamar kaɗan ne daga cikin mutane suka damu da al’adunsu ko kuma halin da suke ciki. Amma a Ngite wanda wani ƙauye ne a cikin yankin arewacin Kivu, wasu gungun ƙungiyoyin da ba na gwamnati ba sun kafa sansanin wadanni. Manufar yin haka kuma shi ne, a taimaka wa wadanni su saje cikin sauran al’umma.

Mai ba da labari:

A sansanin na yankin Ngite, wato ƙauyen Kubetsi, inda wadannin suke wasu yara ne suka yi mana maraba da wata waƙa. Nisan sansanin daga ƙauyen ya kai kilomita 250, akwai gidaje 16, kuma gaba ɗaya wadanni 55 ne ke zaune a wurin. Suna samun tallafin wuraren zama daga wata cocin ‘Pentecostals’ ta Afirka ta Tsakiya.

Sansanin Kubetsi wuri ne wanda a baya ya zama gida ga kakannin wadannin da ke zaune a wajen yanzu. A gabanmu ga ayaba nan, ga garkar rogo, ga lambun ganyayyaki nan, ga kuma wake nan. Wadannin suna kuma noma irin amfanin da ya dace da abincinsu na gargajiya kamar doya da kuma ’yan wasu sinadarai. Ya zama dole a wurinsu su rungumi noma ko don su samu su rayu, duk da cewa ba ita ce sana’ar da suka saba da ita ba, wato farauta da

yawace–yawacen neman abinci, tun da dama asalinsu a daji suke zaune.

Bayanin Marie–Louise cikin Kiswahili:

“A wannan sansanin muna noma wake, da shinkafa, da waken soya, da gyada, da 'ya'yan itatuwa irinsu 'aubergines'. Muna cin abubuwan da muka noma, idan kuma kaka ba ta yi kyau ba mukan hada da dan abin da muka farauto. Kowa yana shiga a yi noman da shi, mazanmu da matanmu.”

Mai ba da labari:

Yana da wahala a ce wata al'umma ta yi watsi da al'adunta gaba daya. Don haka, daga lokaci zuwa lokaci, su wadannan wadanni na sansanin Kubetsi sukan dauki kwari da baka da masunsu su tafi farauta, kamar yadda suke yi a da a kewayen dajin nan na hukuma da ke Virunga. Amma fa wannan dajin an keɓe shi ne, ba a barin mutane su shiga haka kawai, balle ma mafarauta. Don haka duk wadanda suka kutsa suka shiga masu gadi na koro su, wani lokacin ma sukan yi barazanar za su harbe su.

Mai ba da labari:

Manufar buɗe wannan sansani ita ce a samar da wani yanayi na cuɗanya tsakanin wadannin da sauran al'ummar Kasar, musamman Kabilar Nande da Mbumba. Amma dangatakar da ke tsakanin wadannin da wadanda ba irinsu ba, ba ta cika kyau ba. A wasu wuraren wadanda ba wadanni ba na daukar wadannin ba wasu cikakkun mutane ba.

A da idan wadanni suka ziyarci wadanda ba wadanni ba, idan an tashi ba su abinci akan keɓe su a wuri mai Kazanta, wani lokacin ma kusa da shara. Da taimakon wayar da kai da fasto–fasto suke ta yi a coci wadda kowa na zuwa, abin yana raguwa kamar dai yadda Charlotte Souzane ta faɗa mana.

Bayanin Charlotte Souzane cikin Kiswahili:

“Yanzu suna ba mu abinci a kwano mai kyau. Da kuwa a ganye suke zuba mana, su zaunar da mu kusa da kwandon shara. Sukan ce sun zaunar da mu a nan ne saboda kada warin jikinmu ya dame su wanda suka ce yana sa su rashin lafiya. Amma saboda muna addu'a tare a coci, yanzu mun fara cin

abinci tare.”

Mai ba da labari:

A wasu wuraren ma mutanen da suka fito daga al’ummu dabam–dabam suna shiri da juna. Misali a makaranta, yara wadanni da wadanda ba wadanni ba suna karatu, su kuma yi wasa tare ba da nuna wani bambanci ba.

Ga su kuwa suna tsaka da wasan bal, kowane ɓangare yana da wadanni da wadanda ba wadanni ba. Makarantar firamare ta Mutubé de Masulukwedé an gina ta ne saboda ’ya’yan wadanni da farko. Amma a halin yanzu ana daukar yaran da ba wadanni ba ma. Wannan makarantar tana da dalibai sama da 200, wanda 26 daga cikinsu wadanni ne. Su ’ya’yan wadanni kyauta suke karatu, yayin da su kuma sauran yaran kan biyan ɗan wani abu a matsayin kuɗin makaranta.

Wadannin sun cakudɗu da sauran, amma har yanzu akwai ’yan matsaloli nan da can. Kavira Manimba malama ce a ɗaya daga cikin ajujuwan makarantar, ɓangaren firamare.

Bayanin Malama Kavira cikin Kiswahili:

“Suna mai da hankali a aji, sannan ba sa damun abokan karatunsu, har ma wadanda ba wadannin ba. Da rani sun fi so su bi iyayensu farauta. Da zarar wannan lokacin ya wuce kuma sukan dawo su ci gaba da karatunsu kamar yadda suka saba. Suna da hazaƙa, sai dai wannan fashin yana jawo musu matsala.”

Mai ba da labari:

Wannan matashin wadan, mai suna Matthieu Manga, yana jin daɗin abin da yake koya a makaranta. Shi a wurinsa wannan sansani na ƙauyen abu ne mai kyau.

Bayanin Wada Matthieu Manga cikin Kiswahili:

“Muna bin tsarin karatu mai kyau a makaranta, kuma ana koyar da mu yadda ya kamata. Abu ne mai daɗi wadanni su zauna a gari guda da ƙabilar Bantu, sannan kuma mu ma yana da kyau mu yi aikin gonakinmu da ke wurare

dabam–dabam a kauyen.”

Mai ba da labari:

Amma duk da haka, dole ne a tashi tsaye don a yaƙi nuna bambancin da ake yi wa wadannin saboda duk da fafutukar da ƙungiyoyi suke ta yi na inganta cudanya, abin takaicin shi ne: har yanzu akan yi wannan dabi'a, musamman ma idan an tashi hulfa ta zamantakewa, misali soyayya.

Bayanin Charlotte Souzane cikin Kiswahili:

“Yata ta samu juna biyu, yaron kuma da ya aikata abin sai ya nuna bai san zancen ba. Ita ce babbar 'yata. Muna so ne wannan yaron ya aure ta, amma ya gudu, ba wanda ma ya san inda yake. Babansa ya ce a shirye yake ya sa a kama shi idan an gan shi don ya amsa laifinsa.”

Mai ba da labari:

Matasa wadannin da suka samu karɓuwa ga al'ummar Kasar ta Congo suna son su auri mata 'yan wasu kabilun. Amma su kuma matan da ba wadanni ba, ba su cika yarda su aure su ba. Ko mene ne dalilin wannan ƙyamar? Kazele Soheranda shi ne babban jami'in gudanarwa na ƙungiyar 'Assistance Programme for Pygmies', wato ƙungiyar nan mai taimaka wa wadanni, ya kuma san wani abu daga wannan dalilin.

Bayanin Kazele cikin Faransanci:

“Idan wani wada ya tashi aure, wato ya fara neman mace 'yar ƙabilar Bantu, sai ta ƙi yarda da shi saboda kwadayin abin duniya. Saboda ganin yawancin wadannin talakawa ne. Muna ganin idan muka yaƙi talaucin nasu, hakan zai sa a dinga ganinsu da mutunci, su kuma tashi tsaye wajen kare martabarsu a idon al'umma. Ka ga ta haka wannan matsalar ta wadanni da waɗanda ba wadanni ba sai ta kau.”

Mai ba da labari:

Duk ɗaya muke. Wannan shi ne take da kuma burin ƙungiyoyin da suke fafutuka a maimakon wadanni. To ko me irin waɗannan ƙungiyoyi da ba na

gwamnati ba suke yi takamaimai? Kazele Soheranda na ƙungiyar ‘Assistance Programme for Pygmies’ ya yi mana bayanin irin aikinsa.

Bayanin Kazele cikin Faransanci:

“A tsarin aikinmu muna lura da abubuwan da suka danganci cudanya, da daukaka daraja, da kuma kare mutuncin wadanni. Sannan a cikin dukkan ayyukanmu muna ƙarfafa wa wadannin gwiwa su yi hulɗa da sauran al’ummu. Misali, ta ɓangaren ilimi ba ma son ware wata makaranta ta musamman don wadanni. Mun fi son mu ƙarfafa wa wadannin gwiwa su dinga zuwa sauran makarantu, ko sa samu su tsaya da ƙafafunsu kamar sauran mutane.”

Mai ba da labari:

A ganin matashin wadan nan, wato Matthieu Manga, wani ɗalibi a makarantar firamare da ke Mutubé de Masulukwedé, irin wannan haɗin kan da mutunta juna tsakanin wadanni da waɗanda ba wadanni ba yana da muhimmanci.

Bayanin Wada Matthieu cikin Kiswahili:

“Don mu samu zaman lafiya a doron ƙasa lallai muna buƙatar mu fahimci junanmu. Ina ganin ya kamata mu rungumi aƙidar nan ta “mu gudu tare mu tsira tare”. A nawa ra’ayin wannan zai kawo ƙarshen nuna bambanci.”

Mai gabatarwa:

Da wannan shawara ta matashin wada, wato Mathieu Manga, ga dukkan al’umma, wadanninsu da waɗanda ba wadanni ba, na a kawo ƙarshen nuna bambanci muka kawo ƙarshen shirinmu na yau. Wanda ya kawo mana wannan rahoto shi ne John Kanyunyu. Wannan shirin kuma na ɗaya daga cikin shirye-shiryenmu a kan “Kowa Daban Allah Ya Yi Shi – Mutunta Haƙƙin Tsirarru”.

Idan kuna neman ƙarin bayani sai ku ziyarci adireshinmu na yanar gizo, wato dw.de/lbe. Za ku kuma iya aiko mana da ra’ayoyinku a shafinmu na ‘Facebook’.